

Voorwoord

Lieve lezer,

In principe schrijf ik, Daisy Guldemondt, dit relaas voor Femke. Zij is mijn hartsvriendin en tevens degene aan wie ik voor een groot gedeelte de plek te danken heb waar ik nu sta in het leven. Ergens in onze vriendschap deed het moment zich voor, waarop ze me verweet dat ik mezelf aan het kwijtraken was en ze daardoor niet meer wist wie ik was. Het zette onze band zo onder druk dat ik haar heb beloofd ooit alles over mezelf te vertellen.

Omdat ik de kans groot acht dat er een dag komt waarop ook Ricky wil dat ik mijn muren neerhaal en er misschien verder in mijn leven nog anderen komen van wie ik genoeg hou om mezelf helemaal bloot te geven, probeer ik dit verhaal zo te schrijven dat het ook voor hen prettig leesbaar is.

Ik zal mezelf kort proberen te beschrijven: ik ben nu 26 jaar en ik doe mijn best om vlot over te komen, al weet ik dat dat af en toe niet helemaal uit de verf komt. Ik heb kort, blond haar, dat ik ondertussen in vrijwel alle denkbare kapsels heb gedragen, maar op het moment zit het luchtig opzij gestyled. Er wordt weleens gezegd dat ik op Pink lijk, de zangeres. Ik neem aan dat ze haar dan bedoelen als ze net uit bed komt, of als ze doodziek boven de toiletpot hangt. Grapje. Ik ga niet zo goed met complimenten om, denk ik.

Ondanks mijn jonge leeftijd heb ik de afgelopen twintig jaar veel meegemaakt, meer dan de meeste mensen in hun hele leven meemaken. De inhoud van dit verhaal heeft dan ook niets met arrogantie te maken, integendeel zelfs. Het heeft, zoals ik al zei, te maken met het inlossen van een oude belofte en met het van me afschrijven van een nare periode uit mijn leven.

Ik heb één zusje; Kirsten. We waren zo hecht als zusjes maar konden zijn. Wáren, inderdaad, want hoewel ze altijd mijn zusje zal blijven, is ze tot mijn grote verdriet drie jaar geleden bij een tragisch auto-ongeluk om het leven gekomen. Onbedoeld heeft ze met haar dood de rest van mijn leven bepaald en dat is precies waar dit relaas over gaat.

Hoewel de band tussen mij en mijn zusje van jongs af aan al hecht en intens was en dit altijd zo gebleven is, was er nauwelijks sprake van liefde tussen mij en mijn ouders. Zelfs de armetierige band die ik met mijn moeder had heeft de tand des tijds niet doorstaan.

Mijn vader is een alcoholist die zijn dronkenmansbuien op mij en mijn zusje afreageerde. De laatste keer dat ik hem gesproken heb, is iets meer dan tien jaar geleden; toen mijn moeder, Kirsten en ik hem uit ons leven banden. Mijn moeder is vorig jaar overleden. Hoewel mijn vader losse handjes had, is het mijn moeder die ik het meeste haat. Nooit kwam ze in actie en die ene keer dat ze *wel* van zich liet horen, heeft ze me als een marionet bespeeld en me met een onherstelbare leegte in mijn hart achtergelaten. Het spijt me niet dat ik om haar dood geen enkele traan heb moeten laten. Het spijt me nog minder dat ik ook niet op haar begrafenis ben geweest.

Op Femke na, had ik in die tijd niemand. Misschien dat ik daarom enkele keuzes heb gemaakt die niet helemaal voor de hand lagen, hoewel ik dat zelf nooit op die manier heb gezien.

Het is wat ongebruikelijk, maar ik begin te schrijven vanaf het moment waarop mijn leven de grootste verandering onderging en dat betekent dat ik mijn verhaal van achter naar voren vertel. Ik wil dat je me kent zoals ik nu ben. Niet zoals ik toen was. Ze zeggen wel dat iedereen een product is van zijn of haar verleden, maar ik hoop meer te zijn. Sterker te zijn.

Haat me om wat ik doe, verwerp mijn keuzes, twijfel aan mijn inzicht, of steun me door dik en dun: het is aan jou. Het enige wat ik van je vraag is dat je mijn verhaal tot het einde leest. Vorm je oordeel over mij gerust aan de hand van mijn daden, maar lees mijn verhaal wel uit, zodat je me *helemaal* leert kennen.

De waarheid kan nu eenmaal meer licht laten schijnen dan de felste lamp.

Heel veel liefs,

Daisy

Het eerste deel

De ommekeer ...

Als je iedere troost voorbij bent, lijkt haat een laatste hoop.
Arthur Japin – De overgave (2007)
De Arbeiderspers

In de Tweede Wereldoorlog werd een aanzienlijk deel van de Nederlandse goudvoorraad door nazi's geroofd uit de kluisen van de Nederlandsche Bank en doorverkocht aan het neutrale Zwitserland. Ruim de helft van dit goud – waarde nu: 2 miljard euro – is nooit teruggekomen.

Bron: Leidsch Dagblad, 22 november 2014, pag. 15

Hoofdstuk 1

Opgewonden giechelend en – nou, vooruit – een béétje aangeschoten, betraden Femke en ik de geheime kamer die we aan het einde van de wijnkelder hadden ontdekt. Het licht van de zaklamp gleed traag over de kale, grijze muren en hoewel het er beslist muf rook, was er geen schimmel te bekennen. Aanvankelijk dachten we dat de hardboardwand, die we zojuist voor een groot gedeelte hadden gesloopt, een voorzetmuurtje was geweest om een of andere wand vol poes en andere ongezonde micro-organismen te verbergen. In plaats daarvan kwam er een verborgen ruimte tevoorschijn.

De kamer leek leeg, maar helemaal achteraan stonden een paar zwarte blokken, met wat grote, grijze vlakken ernaast. In het armoedige lichtbundeltje was het haast onmogelijk er meer van te maken.

Nieuwsgierig als we waren, naderden we behoedzaam de blokken; er kon wel een hele muizenkolonie achter verscholen zitten.

Van dichtbij bleek het om drie houten kratjes te gaan, ongeveer twee keer zo hoog als een sinaasappelkistje. Op de zijkant stond een vervaagde tekst, door de tijd onleesbaar geworden.

‘Lekker, nog meer wijn,’ zei Femke vlak.

Het was moeilijk te zeggen of ze er nou blij mee was of niet. Ze kon soms zo droog uit de hoek komen.

Tegen de muur stonden vier rechthoekige vlakken tegen elkaar, stuk voor stuk bedekt met een stoffige deken. Voorzichtig trok ik de deken van het voorste en tevens het kleinste weg. Er kwam een schilderij tevoorschijn. In het licht van de zaklamp zag ik een klein bootje op een grote zee, met daarboven de maan. Er stond een naam onder, maar die was in het karige licht niet te lezen. De andere doeken beschermden ook kunstwerken. Schitterende lijsten, absoluut, maar de schilderijen zelf waren niet om aan te zien. De een was nog lelijker dan de ander. Een stilleven met bloemen, een corpulente vrouw in een stoel en een stadsgezicht. Nou, vooruit, die laatste was wel aardig. Femke en ik keken elkaar aan.

‘Je hoopt stiekem toch op een verborgen schat,’ zei ik, half voor de grap en half teleurgesteld.

‘Als dit je schat is, dan blijf ik liever arm,’ antwoordde Femke. Ze sloeg haar armen over elkaar.

Ik knikte. ‘Die dingen staan hier natuurlijk omdat de vorige bewoners ze niet meer aan de muur wilden hebben. Iedere keer als er bezoek kwam, schaamden ze zich kapot.’

Femke lachte. ‘En terecht! Ik wil wel weten wat er in die kistjes zit.’

Ze probeerde er één op te tillen, maar de krat was te zwaar en kwam niet eens van de grond. Die moesten we daar ter plekke openen.

‘Nog meer oude troep moet je maar rekenen.’ Na die schilderijen had ik er geen goede hoop meer op.

‘Als je ziet waar ze soms in *Kunst en Kitsch* mee aankomen, dan maak je toch nog een goede kans.’ Femke grinnikte.

‘Je denkt toch niet dat ik met die oude zoi ga lopen zeulen?’ zei ik. ‘Ik laat alles lekker staan voor de volgende bewoner.’

‘Laten we nu eerst maar even kijken wat erin zit. Heb je een schep of een koevoet of zo?’

‘Wat moet een meisje als ik nou met een koevoet?’

'Jij niet! Je ex, heeft die hier niet ergens een koevoet liggen?'

'Nee, joh! Die knuppel kon nog geen potlood vasthouden.'

'Echt een waardeloze vent.' Dit keer hoorde ik duidelijk dat Femke het meende.

'Yep,' zei ik. 'In alle opzichten. Ik heb wel een schroevendraaier in de meterkast zien liggen toen ik net die zaklamp pakte. Is dat wat?'

'Het moet maar. Ga maar gauw halen.'

Ik haastte me naar boven, griste de schroevendraaier uit de kast en stond binnen een oogwenk weer naast Femke.

Ze nam de schroevendraaier van me over, zette hem tussen twee planken en begon te wrikken. Luid krakend liet de eerste plank los. Onmiddellijk zette ze de schroevendraaier onder de volgende plank en wrikte net zo lang tot deze ook loskwam. Met een verbeterd gezicht blies ze wat van haar lange, donkerblonde haren uit haar gezicht.

Toen de eerste planken eindelijk op de grond lagen, konden we nog niet zien wat er in de kist zat, omdat de inhoud zorgvuldig was afgedekt met een dikke laag vergeelde kranten. Femke bleef druk met de schroevendraaier in de weer en wipte onvermoeibaar de ene plank na de andere van het kistje, terwijl ik er een beetje als een dooie naar stond te kijken. Ik besloot de kranten maar eens wat nader te bestuderen.

Bovenop lag een *Leidsch Dagblad* van vrijdag 31 december 1943, waarin op de voorpagina werd vermeld dat de krant de dag erna niet meer mocht verschijnen van de Duitse bezetter. De redactie hoopte dat de 84-jarige krantendruktraditie gauw weer in eer zou worden hersteld.

Achteloos gooide ik het oude ding opzij. Toen Femke er weer een plank afgekregen had, kon ik beter bij de inhoud en ik veegde, trok en krabde de hele bovenste laag kranten eraf. Het leek wel alsof die hele kist vol zat met oud papier. Geleidelijk drong er een zachtgele gloed tussen de snippers door, die onmiddellijk Femkes aandacht kreeg.

'Is dat wat ik denk dat het is?' vroeg ze.

'Ik weet niet wat jij denkt.'

Femke liet de schroevendraaier uit haar handen vallen. Het luide gekletter bracht me met een ruk weer bij mijn positieven. Ze viste één van de glimmende gele tabletjes, want daar leek het nog het meest op, uit de kist. Met grote ogen keek ze me aan.

'Schijn er eens goed op.'

'Het lijkt een beetje op een miniatuurgoudstaafje,' zei ik twijfelend. Ik probeerde nonchalant te klinken, maar vanbinnen sloeg alles meteen op hol. Dit kon toch niet waar zijn?

'Dat dacht ik ook. Hier! Het ding zit vol merkjes en onderop zit zelfs een soort serienummer.' Ze keek me aan. 'Volgens mij is dit goud!'

Femke hield het tabletje, iets kleiner en dunner dan een reep chocolade, dicht bij het licht en bekeek het van alle kanten. Ik draaide me weer naar de kist toe en probeerde te schatten hoeveel er nog in de kist zaten. Bovenop lag in ieder geval een hele laag van die dingen. Ik stapelde een rijtje tabletjes aan de zijkant op en ontdekte eronder een nieuwe laag. En daaronder lag weer een laag. Femke en ik keken elkaar ongelovig aan.

'Ik ben wel benieuwd naar wat er in die andere twee kistjes zit,' zei ik.

Onmiddellijk ging Femke het volgende kistje met de schroevendraaier te lijf. Eén voor één wipte ze de plankjes omhoog. Ik scheen haar bij en probeerde te helpen. Met één hand trok ik alle losgekomen plankjes van de krat en smeed ze op de grond.

Het is zo vreemd om hoop en ongeloof tegelijk door je lichaam te voelen razen. Je wilt niets liever dan geloven dat je inderdaad een schat hebt gevonden, maar in je

achterhoofd weet je dat het te mooi is om waar te zijn. Bovendien was ik al zo vaak teleurgesteld, dat het haast een traditie aan het worden was.

Ik moest zo snel mogelijk weten wat er in de andere kistjes zat. Ook al ging het steeds meer op een schat lijken, ik hield er rekening mee dat de kleine tabletjes nep konden zijn of misschien waren het wel oude rekwisieten uit een of ander toneelstuk of een film. Maar goed, de grootste verrassingen komen altijd wanneer je ze het minst verwacht, dus wat dat betreft konden ze evengoed van goud zijn.

Ook hier bedekten oude kranten de inhoud van het kratje. Ik probeerde ze in elkaar te frommelen, maar de oude vellen oorlogspapier verpulverden onder mijn handen. Eronder lag een stuk karton. Ik pakte het iets voorzichtiger uit de kist en gooide het samen met de krantensnippers op de grond.

Ik durf te zweren dat mijn hart een paar slagen miste, toen ik de zaklamp in de kist scheen en het licht in meer dan honderduizend gekleurde schitteringen terugkaatste op de muren en het plafond. Het was het mooiste dat ik ooit gezien had.

Ademloos keek ik naar de kist die tot ver over de helft gevuld was met sieraden. Met twee handen greep ik in de krat. Ik haalde gouden armbanden, kettingen, ringen, horloges en zelfs een schitterende tiara omhoog. Ieder stuk was bezet met fonkelende diamanten, robijnen, smaragden en andere edelstenen in de mooiste kleuren.

Femke nam de tiara uit mijn hand en bekeek hem in het zaklamplicht. De facetten van de honderden kleine diamantjes, of wat het ook mochten zijn, schitterden in het licht.

‘Wauw!’ hoorde ik Femke mompelen. Aan haar stem hoorde ik dat ze net zo onder de indruk was als ik.

Ik bekeek de juwelen stuk voor stuk. Het leek allemaal ouderwets vakwerk. En echt of niet, dat maakte niets meer uit. De sieraden die ik door mijn handen liet gaan, waren de droom van iedere vrouw. Zelfs degenen die helemaal niets om vrouwenfrutsels gaven, zoals ik, moesten hier de schoonheid van erkennen.

Achter me stuiterden de plankjes van de laatste krat achter elkaar op de grond in het stof. Het kon me niet zoveel meer schelen wat er in het laatste krat zat, ik had mijn schat al gevonden.

‘Niet te geloven! Moet je kijken!’ Femke kreunde als een oude vent terwijl ze dit zei, waardoor ik me verbaasd, en eerlijk gezegd ook een beetje geschrokken, naar haar toe draaide.

Ik dacht plots aan die Egyptische vloeken, waarmee Toetanchamon in zijn piramide zijn schatten beschermde en ik was al bang dat ik haar volledig overlopen door spinnen zou zien. Opgelucht zag ik dat er niets aan de hand was, want in haar handen had ze een goudstaaf. Een échte, zoals je die op televisie ziet: groot, rechthoekig en met schuine vlakken. Ze hield de klomp met twee handen vast en trok er een gezicht bij alsof ze twee volle kratten bier droeg. De staaf was vol geslagen met codes en zegelmerken. Ook was hij aardig gehavend.

‘Moet je voelen!’ zei Femke en duwde de staaf in mijn handen. Doordat het blok ongeveer de grootte van een pak melk had, verraste het gewicht me – het woog als dieplood – en ik liet de goudstaaf uit mijn handen vallen. Met een doffe dreun belandde het ding op de grond. Stof zwirrelde in kleine windhoosjes op. Vuil en zand werden door de klap in het materiaal gedrukt en bovendien ontstond er een flinke platte kant aan een van de hoeken. Maar de goudstaaf zat toch al vol krassen en deuken, dus toen ik de meeste viezigheid eraf geveegd had, viel de nieuwe schade niet eens zo heel erg op. Ik legde hem gauw terug in de kist en zag dat deze bijna tot de rand gevuld was met dit soort staven.

‘Ik hoop zo voor je dat dit allemaal echt is,’ zei Femke, op een toon alsof ze het zelf niet kon geloven. ‘Als dat zo is, heb je écht een schat gevonden.’ Ze stapte door het gat in de muur naar buiten en liep naar de picknicktafel om een flinke slok wijn te nemen. We stonden per slot van rekening nog altijd in een wijnkelder.

‘Geef mij ook maar. Dat kan ik nu wel gebruiken.’

‘Als het echt is, wat ga je er dan mee doen?’

‘Geen idee. Waarschijnlijk is alles nep, anders was er toch allang iemand naar op zoek gegaan?’

‘Hoe komen we erachter of het echt is?’ Femke keek me vragend aan.

‘Door het te laten controleren door iemand die er verstand van heeft.’ Dat vond ik niet zo’n moeilijke vraag. De volgende vraag was wie we konden vertrouwen en die was veel lastiger te beantwoorden. Tegenwoordig leek het wel alsof de wereld alleen nog maar uit dieven en klootzakken bestond.

We stonden zwijgend bij de picknicktafel en lieten ons op de houten banken zakken. Het was zo druk in mijn hoofd, ik had geen idee welke gedachten ik voorrang moest geven en welke ik moest negeren. Femke worstelde schijnbaar met hetzelfde probleem. Met die verwilderde blik in haar ogen zag ze eruit zoals ik me voelde. Ze hield de wijnfles met twee handen vast en staaarde peinzend naar het etiket. Ik kon de tanden van haar radertjes horen fluiten, zo ging ze in haar gedachten op.

Het is een beetje gênant om te moeten toegeven, maar héél even drong zich de gedachte bij me op of ik haar nog wel kon vertrouwen. Nu, na al die jaren, voelt die gedachte helemaal als hoogverraad. Femke is al die tijd een trouwe vriendin geweest en ze heeft nooit iets gedaan om mijn vertrouwen te beschamen. Integendeel, als er iemand is geweest op wie ik altijd heb kunnen bouwen, dan is het Femke. Zij is ook degene geweest die me heeft laten inzien dat ik uiteindelijk moest veranderen, waarna niet alleen ik, maar álles om me heen veranderde en daar ben ik haar eeuwig dankbaar voor. Juist daarom schrijf ik deze herinnering met een knalrode kop van schaamte, maar vooruit, ik heb beloofd eerlijk te zijn, en dit is waar ik aan dacht: als ze me nu met de fles buiten westen zou slaan, heeft ze tijd genoeg om alles te stelen en dan wordt het haar woord tegen het mijne. Vanuit mijn ooghoeken bestudeerde ik haar nauwkeurig. Nee. Ik kon maar moeilijk geloven dat Femke tot zoiets in staat zou zijn. Dat belachelijke idee schudde ik meteen van me af. Femke zou absoluut niet op een manier zitten te broeden hoe ze mij van mijn schatten zou kunnen beroven. Dat bestond niet ... Toch?

‘Waar zit je aan te denken?’ polste ik voorzichtig.

‘Ik zit me af te vragen wat je moet doen als alles echt blijkt te zijn. Je mag in ieder geval niets tegen Simon vertellen. Die lamlul verdient de armoë waarvoor hij geboren is.’

Simon was mijn ex-vriend. Een paar uur hiervoor, toen hij nog mijn vriend was, had ik hem het (lees: ons) huis uitgesmeten, omdat ik had ontdekt dat die leugenachtige rat vreemdging. Al meer dan een jaar!

Ik knikte. Natuurlijk! Ik wist het wel. In Femke schuilt geen kwaad. Maar stiekem voelde ik me ook een beetje opgelucht. ‘Dit moet toch van iemand zijn?’ vroeg ik.

‘Er zitten kranten uit de oorlog bij, zei je toch? Misschien is het een bij elkaar geroofde schat van die Duitse legerknakker die hier in de oorlog gewoond heeft?’

‘Dat verhaal wat Lennaert op de housewarming over ons huis vertelde? Alle respect voor je vriend, hoor, maar was dat niet een beetje aangedikt?’

‘Zeker niet!’ Ze keek me aan, zoals alleen Femke dat kon: licht beledigd, maar ook geamuseerd. ‘Het zijn de verhalen van zijn opa. Die twee zitten ieder weekend bij elkaar.

Daarom is Lennaert ook helemaal gek van dit huis, vanwege alle geschiedenis die eraan kleeft.'

'Dan zou het best van hem kunnen zijn. Hoewel, niet van hemzelf, hij zal het wel gejat hebben. Maar hoe komen we er dan achter van wie het wel is?'

'Via de gemeente?' Femke haalde haar schouders op. 'Misschien is er wel een soort archief voor kwijtgeraakte oorlogsschatten, of zo? Laten we er eerst maar achter zien te komen of dit echt is. Als het troep blijkt te zijn, dan zitten we voor niets van alles te verzinnen.'

'We?' vroeg ik toch weer op mijn hoede.

'Ja, natuurlijk "we". Of was je soms van plan om alleen met die spullen te gaan zeulen? Je hebt iemand nodig die je helpt. Iemand die je kunt vertrouwen.'

Daar had ze gelijk in. Niet alleen qua lichamelijke kracht, ook geestelijk. Ik wist dat ik niet sterk genoeg was om alles in mijn eentje aan te kunnen. Twijfel en wantrouwen zouden me binnen een dag gek maken.

'Je hebt gelijk,' riep ik opgewekt. 'Wé gaan op onderzoek uit. Morgen. Nu zijn alle instanties toch al gesloten.'

Femke dacht even na. 'Dat is niet helemaal waar. We worden tegenwoordig doodgegooid met folders van goudsmeden. Het lijkt wel of iedereen ineens op je oude goud zit te azen. We kunnen er een paar bellen en vragen wat de mogelijkheden zijn. Desnoods laten we een paar van die kleine tabletjes zien. Hoe vind je dat?'

'Klinkt goed. Laten we dat maar doen.'

Hoofdstuk 2

Een paar uur later zaten Femke en ik met een goudhandelaar aan de keukentafel. Hij was een lokale handelaar in edelmetalen, die we met Google hadden gevonden. Omdat hij een winkel bij ons in het dorp had, was hij de eerste die Femke had gebeld. Zodra ze hem vertelde dat we drie kleine goudtabletjes van 250 gram (het gewicht stond er op) wilden verkopen, had de man er op gestaan om onmiddellijk langs te komen. Hoewel hij haar op het hart drukte geen andere handelaren meer te benaderen, omdat er teveel onbetrouwbare en soms zelfs gevaarlijke beunhazen tussen zaten, was het zijn vriendelijke en bezorgde stem geweest die voor Femke de doorslag gaf.

De oudere man keek ons nieuwsgierig aan. Geamuseerd haalde hij een hand door zijn zilvergrijze haardos. Op tafel, tussen ons in, lagen de drie glimmende tabletjes, of baren, zoals we inmiddels wisten.

‘Jullie zijn niets verplicht, maar ik zal jullie de normale gang van zaken uit de doeken doen. Stel dat jullie bij me in de winkel waren gekomen, dan vraag ik altijd eerst naar een legitimatie en naar de herkomst van het goud. Vervolgens test ik het goud, om te zien of het echt is en dan weeg ik het. Als de waarde hoger ligt dan 15.500 euro, ben ik verplicht het te melden, maar in de praktijk meld ik het pas wanneer het bedrag hoger ligt dan 20.000 euro. Collega’s doen het vaak op deze manier om meer klanten te winnen, dus waarom zou ik mezelf uit de markt prijzen? Ik zal dus een van jullie om een legitimatie moeten vragen,’ zei de man.

Femke en ik keken elkaar aan. ‘Ik kan mijn rijbewijs voor u pakken, maar eigenlijk wilden we alleen maar weten of het echt is,’ zei ik.

De man glimlachte. Een vermakelijke, vriendelijke glimlach. ‘Als dat alles is, mag je de legitimatie nog wel even laten zitten.’ De man pakte het lederen koffertje, dat naast hem op de grond had gestaan en klapte het open. Hij haalde er een rechthoekige, grijze steen uit en een aantal glazen flesjes met een doorzichtige vloeistof. Alles werd netjes in een rijtje op tafel gezet. Hij maakte met iedere baar een klein krasje op de steen, waardoor er een klein, goudkleurig streepje achterbleef. Met het kwastje uit een van de flesjes veegde hij er haaks een dun lijntje vloeistof over. Op de steen stonden nu drie kleine kruisjes. De gouden streep, die onder de vloeistof doorliep, bleef mooi zichtbaar. De man knikte tevreden. ‘Nou, dames, jullie kunnen opgelucht ademen. De baren zijn alle drie van zuiver goud. Ik zal ze zo nog even wegen en dan kan ik jullie precies vertellen wat ze waard zijn.’

Als twee zwakzinnigen zaten Femke en ik naar elkaar te grijnzen. Ik brandde van nieuwsgierigheid. Stilletjes hoopte ik op een bedrag van rond de 1500 euro, maar ik kon me moeilijk voorstellen dat zoiets kleins zo veel waard zou zijn, ook al ging het om goud.

Gespannen volgde ik iedere beweging van deze man, die me steeds meer aan een vriendelijk opaatje deed denken. De man plaatste de baren een voor een op een digitale weegschaal, waar ze keurig hun exacte gewicht prijsgaven: 250 gram, op de kop af. De man raadpleegde wat formulieren, tikte iets in op zijn rekenmachine en draaide het apparaat toen naar ons toe.

‘Dit is wat de goudbaren op dit moment samen waard zijn. Jullie snappen dat de goudprijs koersafhankelijk is? Morgen kunnen de baren weer iets meer of iets minder waard zijn.’

Ik kon mijn ogen niet geloven. Die drie kleine tabletjes, iets groter dan een creditcard, waren volgens deze man samen 21.555 euro waard.

Koude zweetdruppels gleden langs mijn rug toen ik aan de berg goud in de kelder dacht en ... ik kon er niets aan doen, maar de gedachte dat ik ineens stinkend rijk was, kreeg ik niet meer uit mijn hoofd.

Ook Femke stond perplex. Haar blik was gefocust op de tabletjes. Ik wil niet zeggen dat ze kwijlde, maar echt droog kon ik haar mondhoeken nou ook weer niet bepaald noemen.

‘Hé, suffe!’ zei ik en ik stootte haar aan. ‘Ademhalen!’

‘Ik begrijp dat jullie hier niet op gerekend hadden?’ vroeg de handelaar.

‘Nee, we wisten niet of het wel echt was, daardoor durfden we ook niet verder te rekenen,’ zei ik naar eer en geweten.

‘Ik ben nu wel verplicht te vragen hoe jullie aan de baren komen.’

‘Erfenis,’ zei Femke.

‘Ebay,’ zei ik tegelijkertijd. Zodra ik het over mijn lippen hoorde komen, wist ik hoe ongeloofwaardig het klonk, maar de man had me met zijn vraag overvallen. Zoals gewoonlijk had ik beter mijn mond kunnen houden.

‘Ik heb tijdens mijn werk veel stomme antwoorden gehoord, maar nog nooit dat iemand via Ebay goudbaren heeft gekocht, zonder een certificaat van echtheid.’ De man begon luid te lachen. Met beide handen hield hij zijn schuddende buik vast. Het viel me toen pas op dat de man een aardige omvang had. Ik kon er niets aan doen, en ik weet ook niet of het door het geld kwam dat als een vette worst voor onze neuzen bungelde, maar ik vond hem ineens op de kerstman lijken. Hij had dan wel geen baard, maar zijn volle, rollende lach en zijn vriendelijke gezicht maakten dat hij er toch prima voor kon doorgaan.

‘Dames, het maakt mij echt niet uit hoe jullie eraan komen. Jullie lijken me geen inbrekers, bankrovers of maffialiefjes, dus wees gewoon eerlijk. Het lijkt me dat jullie ze ergens gevonden hebben. Ik hoop alleen dat jullie jezelf niet in de problemen brengen als het later toch crimineel goud blijkt te zijn.’

Ik schudde mijn hoofd. ‘Nee, zo zit het niet.’

Femke keek me verwijtend aan. Ik haalde mijn schouders op en besloot een klein gokje te wagen. ‘We hebben ze op een verborgen plek in de nok van het huis ontdekt.’

‘Ah,’ zei de handelaar. ‘Een gevonden schat. Volgens de officiële regels horen jullie de baren dan aan te geven bij de gemeente als zijnde een gevonden schat. Als de schat zolang verborgen is geweest dat de eigenaar niet meer te achterhalen valt, dan mag je deze voor jezelf houden. Als het niet zeker is, dan wordt er naar de eigenaar gezocht. Is de rechtmatige eigenaar niet binnen een jaar terecht, dan is de schat na dat jaar voor de vinder. Jullie dus.’

‘We weten niet van wie ze zijn.’ Femke haalde demonstratief haar schouders op.

Er viel een korte stilte, waarin de man peinzend naar het goud bleef kijken.

‘Het zou zonde zijn als jullie je prille rijkdom zouden kwijtraken,’ zei hij aarzelend. ‘Er is misschien nog een optie. We laten de legitimatie zitten, ik stel verder geen vragen meer en we ronden het bedrag voor de drie baren af op 14.000 euro contant. Het verschil gebruik ik voor het omsmelten en om in deze dure tijden mijn schoorsteen rokende te houden. Zeg het maar. Ik vind beide opties prima. Luister naar je gevoel. En welke mogelijkheid jullie ook kiezen, mijn discretie is gegarandeerd. Andersom verwacht ik uiteraard precies hetzelfde.’

‘Dat klinkt niet verkeerd,’ moest ik toegeven.

‘Mag ik vragen waarom u ons die keuze geeft?’ vroeg Femke.

‘Natuurlijk. Ik ben niet gek, meisje. Ik kan me voorstellen dat jullie niet meteen naar de gemeente hollen. Deze baren zijn alle drie in de jaren dertig gestempeld, met opeenvolgende serienummers. Zo kom ik ze niet vaak tegen in mijn werk. De bank die deze

baren heeft uitgegeven, deed dat in oplages van tien stuks. Ik kan me dus voorstellen dat jullie schat uit meer baren bestaat dan deze drie; ik zou zelf ook niet meteen alles laten zien. Een andere reden is dat ik in de winkel toch regelmatig meemaak dat er klanten zijn, die de officiële manier wat ... ehh ... intimiderend vinden. Die brengen alleen de kleinere baren bij mij en gaan met de grotere naar België. Daar worden minder vragen gesteld en de regels zijn daar soepeler dan in Nederland. Verschrikkelijk jammer, want daar gaat mijn winst, maar zo is dat nou eenmaal. Al die regeltjes zorgen ervoor dat je in moeilijker tijden toch iets creatiever moet zijn om het hoofd boven water te houden.'

'Hoe weten we zeker dat we u kunnen vertrouwen?' zei Femke.

'Onderbuikgevoel, meisje. Ga op je instinct af. Maar als je niet voor mij kiest, beloof me dan dat jullie niet zomaar op louche advertenties op internet afgaan. Je wordt opgelicht of in het ergste geval gewoon bestolen. Ze laten rustig de deal in het honderd lopen, zodat hun handlangers je op straat, en soms zelfs thuis, kunnen beroven.'

Ik zocht oogcontact met Femke. Ik vertrouwde deze man wel. Bovendien mocht hij best wat verdienen aan zijn discretie, we hadden toch zat van dat spul. Femke gaf een aarzelend knikje, we zaten op een lijn, waardoor het ernaar uitzag dat we onze financiële vertrouwensman hadden gevonden.

Bij de deur namen we afscheid en spraken af onze zaken de volgende avond af te ronden. In mijn achterhoofd had ik al een voorzorgsmaatregel, dus ik had er alle vertrouwen in dat we dit met zijn drieën tot een goed einde konden brengen.

Samen liepen we de trap af naar de kelder. In gedachten verzonken staarden we zwijgend naar de kist goud.

'Alleen dat goud is al een vermogen waard,' fluisterde Femke.

'Ja.'

'En dan heb je die kist met twinkelstenen nog.'

'Yep.'

'Wat ga je ermee doen?'

'Weet ik nog niet.'

'Ik bedoel: ga je die opgeven bij de gemeente?'

'Nee. Ik denk het niet. Straks pakken ze alles af.'

'Ik zat namelijk te denken ...'

'Doe jezelf nou niet onnodig pijn.'

'Meen je dat nou?' riep Femke verrast. 'Eén woord: Ebay!' Ze keek me aan alsof ze met Patrick van SpongeBob te maken had.

'Oh ja, sorry. Ga verder.'

'Ik zat namelijk te denken. Ehh ... Misschien kan ik je helpen met van alles te regelen? Ik bedoel ... Voor je werken? Lijkt je dat wat?'

'Voor me werken?' herhaalde ik traag om wat tijd te winnen. We werkten toen al jaren samen voor dezelfde baas, sterker nog, we stonden al jaren naast elkaar aan dezelfde balie. Dat was wat het werken voor die steenboer zo leuk maakte. Haar idee stond me wel aan, maar wat moest ze in hemelsnaam de hele dag voor me doen?

'Ik denk dat je het beste een gedeelte van de schat bij de gemeente kunt aangeven. Voor de zekerheid. Zelfs met de helft heb je meer geld dan je ooit zou kunnen opmaken. Misschien kun je mij dan in dienst nemen als een soort persoonlijke assistent? Ik kan je vast met van alles en nog wat helpen. Dingen voor je uitzoeken en regelen.'

'Maar je hebt toch al werk?'

‘Jawel, maar ik kan wel wat opslag gebruiken.’ Femke knikte naar de kisten en gaf me een overdreven knipoog. ‘Bovendien kun jij de hulp goed gebruiken. Ik weet niet of je het zelf ook weet, en dit bedoel ik op de meest lieve manier, maar je bent soms een beetje ... naïef.’ Ze keek me taxerend aan en fluisterde er nog zachter achteraan: ‘En dan druk ik me nog voorzichtig uit.’

Daar was geen woord van gelogen. Ik kon soms best wat simpel zijn, dat wist ik zelf ook wel. ‘Het zou inderdaad wel fijn zijn als ik iemand om me heen zou hebben die ik vertrouw en om haar mening kan vragen.’

‘Dat kun je sowieso wel doen. Maar heb je bijvoorbeeld al nagedacht hoe je de situatie met Simon gaat aanpakken?’

‘Hoe bedoel je?’

‘Je hebt hem dan wel net het huis uitgegoid, maar alles is nog steeds van jullie samen: je hebt een samenlevingscontract, jullie hebben het huis samen gekocht, ga zo maar door. Als hij lucht krijgt van de schat, wil hij de helft en daar heeft hij nog recht op ook. Om dat te voorkomen moet je morgen al met een hand vol flappen zwaaien, zodat die vreemdgaanderige klootzak hebbertig wordt en zich zo snel mogelijk laat uitkopen. Laat dat contract ontbinden en zorg dat het huis op jouw naam komt te staan, zodat je je over hem geen zorgen meer hoeft te maken. Je kunt nog wat kleine goudbaartjes aan die goudsmid verkopen, en anders leen ik je het geld wel. Dat stort je dan maar weer terug als je tot eigenaar van de schat bent benoemd. Samen met de woekerrente die ik reken.’ Femke grijnsde breed.

Ik was sprakeloos. Niet door die woekerrente natuurlijk, maar omdat ik in gedachten nog bezig was met de vraag hoe we al dat goud naar boven moesten krijgen. Zij was al drie hoofdstukken verder en dacht aan dingen waar ik me nog totaal niet mee bezighield.

Voor het eerst sinds lange tijd voelde ik me echt goed. Hoopvol. Beter laat dan nooit. Bij wijze van uitzondering besloot ik op mezelf te vertrouwen. ‘Oké, je bent aangenomen,’ zei ik, terwijl ik overtuigend begon te knikken.

‘Echt?’ Femke begon te juichen en maakte een vreugdedansje.

Ik deed net zo enthousiast mee. Ik wist zeker dat ik zojuist de beste beslissing uit mijn leven genomen.

Hoofdstuk 3

De volgende ochtend lag ik op bed nog wat te *drulleke*¹. Het was weekend en ik had meer dan genoeg om over te piekeren, dus lag ik half onder de dekens wat uit het raam naar de lucht te staren. De gordijnen had ik altijd open, zodat ik nooit helemaal in het donker lag.

Een dingetje van vroeger nog. Overgehouden uit de tijd dat mijn vader regelmatig 's nachts mijn slaapkamer binnenkwam om zijn vers ingedronken woede op me te botvieren. Ik kon toen ieder schijnsel van de maan gebruiken, hoe zwak ook, om een beetje te kunnen inschatten waar de klappen terecht zouden komen, zodat ik me nog een beetje schrap kon zetten, of op z'n minst een verdedigende pose in de juiste richting kon aannemen. Ik was er al vroeg achter dat zoiets in het pikkedonker niet meeviel. Voor allebei niet, trouwens. Zolang hij nog iets kon zien probeerde hij mijn gezicht niet te raken, vanwege alle lastige vragen van burens, school en familie, maar toch kwam het weleens voor en dan kon ik de volgende dag allerlei slappe en doorzichtige smoesjes gaan ophangen, die mijn geloofwaardigheid ook niet ten goede kwamen. Afijn, ik dwaal af.

Ik staarde naar een schitterend blauwe hemel. Flarden wolken waaiden traag over het strakblauwe canvas. Af en toe zweefde er een vogel op een onzichtbare luchtstroom voorbij. Meestal een meeuw, daar hebben we er nogal wat van hier aan de kust. En zo hoort het ook! De vrijheid waarvan meeuwen genieten moet ongekend zijn. Niet gebonden aan een vaste plek met de wereld als hun speelterrein. Maar, realiseerde ik me, dat gold ook voor mij! Een golf van tevredenheid overspoelde me. Ik voelde die via mijn tenen langzaam omhoog kruipen en me vervullen met geluk. De pijn van Simons verraad verdween door de innerlijke rust die de stapel goud in de kelder me gaf. Deze schitterende hemel stond symbool voor mijn hernieuwde toekomst. Die enkele wolk blies ik gewoon opzij. Eindelijk kreeg ik de kans om af te rekenen met de schaduwen uit mijn verleden. Ik deed er nuchter over, maar de ellende die ik had meegemaakt, vrat ondertussen aardig aan mijn goede inborst. Als ik het slim zou aanpakken, kon alles voorgoed veranderen. Maar ik kon dit niet alleen. Dat had Femke goed gezien.

Ik was nog maar nauwelijks onder de douche vandaan, toen de bel ging. Vanuit het klappaam in de badkamer kon ik zien dat het Femke was. Ze had een dikke, lederen map vol uitstekende vellen papier bij zich en ze gluurde door het raampje in de deur naar binnen om te zien waar ik bleef. Bezwaard door haar ongeduld schoot ik een badjas aan en haastte me naar beneden.

'Zo, baas. Lekker geslapen?' zei ze.

'Hou eens op!'

'Ik heb vannacht een paar dingen uitgezocht en ik heb een plan van aanpak gemaakt voor ons.'

'Oh ... ik heb vannacht gewoon geslapen. Sorry.' Ik voelde me meteen schuldig, maar ik had kunnen weten dat ze er onmiddellijk bovenop zou duiken.

'Geeft niet. Maar ik wil altijd graag weten of alles wat ik in mijn hoofd heb ook echt uitvoerbaar is.'

'En?'

'Het is uitvoerbaar!'

'Zal ik dan maar koffie zetten? Dan doe ik ook nog iets nuttigs.'

¹ Katwijk's voor: Langzaam wakker worden

‘Goed idee. En als jij je daarna even aankleedt, dan leg ik alvast alles klaar op tafel. Geef mij nog even de map met jullie hypotheekpapieren, dan zoek ik nog een paar laatste dingetjes uit.’

Ik was benieuwd wat ze allemaal te weten was gekomen. Ze nam alles zo serieus. Mijn grootste probleem was nog steeds hoe we die zware kisten omhoog gingen krijgen en waar we alles gingen laten. Blijkbaar had Femke die vraagstukken intussen opgelost en lag ik weer eens heel eind op haar achter, terwijl we voor mijn gevoel nog niet eens waren begonnen. Dat ging vlug. Als ze me ooit voor het oplossen van het wereldvoedselprobleem zouden zetten, zou ik het ellendige bestaan van velen in mijn tempo alleen maar verergeren. Maar goed, daarvoor had ik sinds kort een personeelslid en als die tussen neus en lippen door ook het fileprobleem nog eventjes zou beetpakken, dan zou ik de laatste zijn die daar verbaasd van opkeek. Femke was een denker, een strateeg, terwijl ikzelf het liefst het ijzer smeedde als het heet was, en inderdaad, dat soort zetten werden niet allemaal even goed overdacht. Nog een reden om haar dicht in mijn buurt te houden.

Beneden begon de koffie te pruttelen. Dat was mijn teken om op te schieten. Ik schoot in mijn kleding, poetste mijn tanden en fatsoeneerde mijn haar.

Aan tafel keek Femke me triomfantelijk aan. Er stonden twee bekers met dampende koffie voor ons klaar en voor haar neus lag een stapel uitgeprinte papieren vol vouwen en ezelsoren. Grote denkers stonden nou eenmaal niet bekend om hun autistische hang naar orde en netheid.

‘Wat heb je allemaal uitgedokterd?’ vroeg ik, terwijl ik mijn handen om de hete mok koffie vouwde.

‘Dit is het plan. Om vermogen op te bouwen moet je eerst een gedeelte van de schat toegewezen krijgen, zodat je mij netjes in loondienst kunt nemen, maar omdat het een jaar kan duren voordat dat gebeurt, en ik natuurlijk wel wit betaald moet worden, kom ik pas vanaf dat moment officieel in dienst. We blijven dus nog een jaar natuursteen voor de baas verkopen. In de tussenliggende tijd help ik je zoveel mogelijk, maar die uren betaal je me zwart van het geld dat je achterhoudt. Je barst toch van de poen.’ Femke keek me schuin aan. Ik glimlachte beleefd terug.

‘Oké. Klinkt allemaal logisch.’

‘Volgende stap: we moeten Simon vandaag nog uitkopen. In de papieren die je me net gegeven hebt, zag ik dat jullie een aflossingsvrije hypotheek hebben. Hebben jullie in de tijd dat jullie hier wonen nog iets afgelost?’

‘Nee, volgens mij niet. Altijd geld tekort.’

‘Perfect! Dan gebruiken we de 14.000 euro van gisteravond om van hem af te komen. Normaal gesproken zouden jullie beiden met een restschuld blijven zitten, onder andere door het meegefinancierde kostenkoperverhaal, maar ook omdat de huizenprijzen flink gezakt zijn, met dank aan de recessie. Om Simon zover te krijgen dat hij hier geen voet meer over de drempel zet, proberen we zijn egoïsme tegen hem te gebruiken. We geven die 14.000 euro voor zijn helft van alle spullen én we beloven zijn restschuld over te nemen. In ruil daarvoor willen we dat hij hier nooit meer een voet over de drempel zet. Als hij daar niet op in gaat, is hij echt gek. We zeggen dat je dit doet omdat je hier zo ontzettend graag wilt blijven wonen. Speel gewoon het domme blondje. Dat lukt je best.’ Femke gaf me een overdreven knipoog.

Ik keek haar verstoord aan. ‘Lachen met jou, joh.’

‘We willen hem alleen nog bij de notaris zien, om zijn handtekening te zetten onder de akte van verdeling. Ik zal je het geld lenen dat je verder nodig hebt, zodat alles overzichtelijk blijft voor de bank, zodat ze niet moeilijk kunnen gaan doen.’

‘En als hij wil weten waarom je me zoveel geld leent?’

‘Ja, dat is het tweede punt. We kunnen het een vriendendienst noemen, maar het lijkt mij beter dat ik over een tijdje bij je in kom wonen. Zeg over een half jaar, of een jaar, of zo. Dat zou alles een stuk aannemelijker maken.’

Hier moest ik even over nadenken. Blijkbaar zag Femke de twijfel in mijn ogen, want ze pakte mijn handen vast en keek me indringend aan. ‘Je zult van mij geen last hebben. Bovendien, als blijkt dat het niet werkt, dan ben ik zo weer vertrokken. Maar het wordt voor mij ook tijd om op mezelf te gaan en ik heb niet zoveel zin om al met Lennaert te gaan samenwonen, we zijn pas een jaar bij elkaar. Dit leek me voor ons allebei een fijne oplossing. Denk er maar even over na.’

‘Sorry, het overviel me een beetje. Natuurlijk lijkt me dat leuk. Het huis is groot genoeg voor ons tweeën. Laten we het gewoon proberen.’

‘Yes!’ Femke sprong van haar stoel en vloog in mijn armen. Ik kreeg niet eens de tijd om op te staan. ‘Het wordt fantastisch! Met ons tweeën krijgen we alles op de rit!’

‘Zeker weten!’ Ik voelde me er nog een beetje ongemakkelijk over, maar ik wist niet precies waarom. Ik hoefde aan niemand meer verantwoording af te leggen, iedereen die ik daar serieus genoeg voor nam was dood. Bovendien vertrouwde ik Femke volledig en had ik haar graag bij me. Ik denk dat ik vooral bang was voor wat er zou gebeuren wanneer het toch mis ging tussen ons. Ze was mijn beste en enige vriendin en als dit fout ging had ik niemand meer. ‘Als we er maar voor zorgen dat het niet verkeerd loopt tussen ons. Ik wil je niet kwijt.’

‘Ik jou ook niet. Maar daar zijn we samen bij.’

En toen ging alles heel snel. Simon hoefde geen seconde na te denken en vroeg meteen om meer geld. De hebzucht van die jongen was ongekend. Was dat altijd al zo geweest? Ik had er nooit echt iets van gemerkt.

Pas toen Femke hem met zijn deel van de restschuld confronteerde, een slordige 20.000 euro, en hem voorhield dat als hij niet op ons voorstel inging, hij zijn de komende jaren iets kon aflossen waar hij uiteindelijk niets aan zou overhouden, bond hij in. Binnen een week was alles met de hypotheekverstrekker geregeld en waren we bij de notaris geweest. Het huis was officieel van mij alleen.

Bij de gemeente leverden we iets minder dan een derde van de schat in. Een derde van de edelstenen en slechts een paar van de grote goudbaren. Wel gaven we alle sieraden en de schilderijen terug, omdat we hoopten dat familieleden, ondanks het verstrijken van de tijd, toch misschien oude familiestukken zouden herkennen. Bij de gemeente rees echter het vermoeden van een misdrijf, zoals ze het zo mooi noemden, en ze droegen alles over aan de politie die het hele huis binnenste buiten keerde. Gelukkig had Femke de rest van de schat op een veilige locatie opgeborgen. Pas nadat de rechercheurs de kelder en de gesloopte muur hadden gezien, besloten ze ons verhaal te geloven en werden we meer bij het onderzoek betrokken. Zo kwamen we ineens heel veel over de geschiedenis te weten.

Het huis bleek in de oorlogstijd inderdaad van een rovende SS-officier te zijn geweest, die het geconfisqueerd had en druk doende was geweest een naoorlogs appeltje voor de dorst te verzamelen. Drie maanden voor het einde van de oorlog werd hij op een onbewaakt moment door een woedende Katwijkse boer opgewacht en aan een hooivork

geregen, omdat hij zich vergrepen had aan diens vijftienjarige dochter. De boer verborg het lijk in de mesthoop op zijn boerderij in de Rijnstraat. Na de oorlog besloot de boer alles op te biechten en werd het lichaam naar de militaire begraafplaats in Ysselsteyn gestuurd, waar de officier als oorlogsslachtoffer begraven werd. De geschiedenis kwam niet verder dan de lokale krant, waardoor het dorp in één klap een held rijker was. De nieuwe bewoners van het huis vonden mettertijd diverse geroofde oorlogsschatten terug, maar de nieuwe muur in de donkere kelder bleef onopgemerkt.

Ik zorgde dat ik steeds als dank voor mijn onbegrensde medewerking kopieën kreeg van alle documenten, waardoor ik op die manier een leuk dossier over mijn huis verzamelde. Daardoor kreeg ik een hechtere band met het huis en begon het al snel weer als thuis te voelen.

Femke en ik besloten de goudhandelaar in vertrouwen te nemen en dat bleek achteraf een verstandige beslissing. De man opende belangrijke deuren die anders gesloten zouden zijn gebleven. Onder andere de deur van een van zijn kluizen. Het was op zijn aanraden dat Femke het restant van de schat daar naartoe verplaatste. Ze hield precies bij wat erin en wat eruit ging, en de som heeft altijd geklopt. De man bleek zo betrouwbaar als eb en vloed.